

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

***“Savs kaktiņš, savs stūrītis zemes – Latvijas lauku iedzīvotāju
attīstības stratēģijas un kultūrvides pārmaiņas”***

ESF projekts Nr. 2009/0222/1DP/1.1.1.2.0/09/APIA/VIAA/087

Ieva Raubiško

Darbs un bezdarbs Latvijas laukos

Sabiedriskais forums

Kaunata, Rēzeknes novads

2012.gada 3.decembrī

Tu jūties kaut kā vainīgs, ka tev ir darbs.
(Kāda Rēzeknes novada iedzīvotāja)

***Darbs ir visaptverošākais vārds, kas apzīmē
kaut kā darīšanu un kaut ko padarītu.***

(Reimonds Viljamss, „Darba nozīmes”, *Darbs:
divdesmit personīgi stāsti*)

Kas ir darbs?

Valdošā izpratne:

Darbs = algots ražīgs darbs

Paradokss: daudz cilvēku ir bez darba, un tajā pašā laikā nav, kas strādā

Pārmetumi: cilvēki ir «aizsēdējušies dīvānā», pieraduši pie pabalstiem, atraduši strādāt, ir dzeršanas problēmas.

Tie, kas «nestrādā» un «neredzamais» darbs

Tomēr pašreizējā situācija jāskata, ņemot vērā plašāku sociālvēsturisko kontekstu.

Tāpat rūpīgāk jāpievēršas arī pašiem cilvēkiem, kurus uzskata par «sliņķiem» un «dzērājiem».

Par ko liecina lauka pētījums Latgalē un Kurzemē?

Daudzi no «nestrādājošiem» patiesībā visai daudz strādā, tikai šo darbu nevar mērīt un vērtēt pēc *ražīga, algota* darba kritērijiem. Šo cilvēku grupa nav viendabīga.

Piemēri: pabalstu saņēmēju un «simtlatnieku» *Almas, Viļņa un Ritmas, Vandas, Andra stāsti.*

«Neredzamo» darbu veic ne tikai strādnieki, bet arī lauksaimnieki – mazu un vidēju saimniecību īpašnieki.

Ja pirmie strādā savos dārzos/mazos zemes gabalos un veic dažādus gabaldarbus, tad otrie strādā sev piederošās saimniecībās.

Starp šo divu grupu cilvēkiem nereti veidojas līdzīgas attiecības kā starp saimniekiem un laukstrādniekiem 20.gs. pirmajā pusē.

Abus vieno tas, ka tie **turpina veikt salīdzinošu smagu, fizisku darbu lauku vidē, kas paliek „neredzams” un ne vienmēr tiek uzskatīts par darbu vai pašreizējai situācijai atbilstošu darbu, jo nav ekonomiski produktīvs un attīstību veicinošs.**

2 dažādas darba nozīmes:

- darbs kā garantēta tiesība, ienākumu avots,
- darbs kā tikums.

Ne viena, ne otra nozīme īsti nesasaucas vai pat ir pretrunā valdošajai izpratnei, saskaņā ar kuru par darbu tiek uzskatīts *algots, ražīgs darbs*, kas rada pievienoto vērtību un veicina ekonomisko izaugsmi.

Taču

tieši šim „neredzamajam” (neatzītajam) darbam pašlaik ir galvenā loma dzīves uzturēšanā laukos.

No ieteikumiem politikas veidotājiem:

- Aktivizējot sadarbību starp kaimiņu pašvaldībām, **veicināt darba ņēmēju mobilitāti ne tikai uz novadu vai reģionālajiem attīstības centriem, bet arī uz kaimiņu novadiem un pagastiem, kur ir lielākas darba iespējas.**
- **Veikt papildinošas izmaiņas Nodarbinātības valsts aģentūras (NVA) pasākumā “Bezdarbnieku un darba meklētāju apmācība Latvijā - 2”**, nosakot aktīvāku potenciālo darba devēju meklēšanu no NVA puses (sadarbībā ar pašvaldību Sociālajiem dienestiem). Pārdaļīt apmācībai paredzētos finansiālos resursus, samazinot apmācību aktivitātei 1.6. – Praktiskās apmācības prioritārajās nozarēs un novirzot pēc iespējas vairāk līdzekļu aktivitātei 1.3. – Apmācība pie darba devēja tam vajadzīgā speciālista sagatavošanai.
- **Saglabāt un atbalstīt mazu un nomaļu novadu pašvaldību iespējas iesaistīties komercdarbībā**, tādējādi ne tikai uzturot uzņēmējdarbības potenciālu, bet arī stiprinot sociālo dzīvi šādās attālās vietās.
- Lai samazinātu algu izmaksu „aploksnēs”, **samazināt darbaspēka nodokļus, ceļot ar ienākuma nodokli neapliekamo minimumu mazām un vidējām algām līdz minimālās algas apjomam – 200 Ls.**
- **Veikt koordinētus alkoholisma profilakses pasākumus novados un pagastos**, īpaši uzrunājot pusaudžus un jauniešus vecumā no 18 – 35 gadiem, balstoties uz sadarbību starp pašvaldību sociālajiem dienestiem, Labklājības ministriju un Veselības ministriju.
- Papildus veicināt un **nostiprināt pašvaldību sociālo dienestu, Labklājības ministrijas un Veselības ministrijas sadarbību**, apzinot iedzīvotājus ar alkohola atkarību un īstenojot savstarpēji koordinētus alkoholisma ārstniecības, profilakses, kā arī ar to saistīto sociālo seku novēršanas pasākumus lauku pagastos.